

SỐ 32

8 XU

Cusum

E. 10000

182-41
NGÔ-BÍCH-SAN

YÊU TRIỆ

DEPT. LEGL
INDOCHINE

N° 26/82

Tranh vẽ của Nguyễn-văn-Khanh

sách

HOAXUAN

của tuổi trẻ

GIẢI TRÍ

MỘT DŨNG-SĨ

Hồi ấy Nguyễn-văn-Huệ ở miền nam lên đánh lấy được kinh-đô Thăng-Long. Chúa Trịnh thế cùng phải tự-tử. Vua Lê-cảnh-Hưng đến bước ấy cũng chắc chắn cầm cái chết trong tay, nên khi Nguyễn-văn-Huệ vào thành ngỏ ý muốn vào chầu, nhà vua thấy dở nhiều lạnh ít. Mấy vị lão-thần yếu đuối vì mến vua hay không kịp chạy có phải là một sức mạnh đâu.

Nguyễn-văn-Huệ từ cửa chính đi vào, mặc áo giáp đeo gươm, coi chốn triều đường điêu tàn ấy không ai hơn mình nữa. Các vị lão-thần run sợ, nhà vua tái người không hiểu vị võ quan lẫm liệt đương tiến vào kia định làm gì.

Nguyễn-văn-Huệ bước lên thềm. Không ai còn máu mặt. Bỗng một vị chỉ-huy-sứ đi ra lớn tiếng nói:

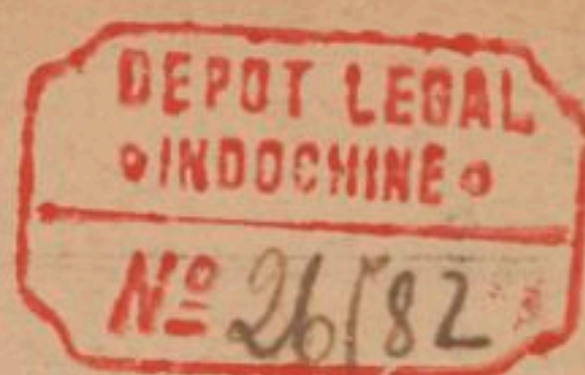
— Đây là chốn triều đình, nơi vương-diện, xin tướng quân cỡi kiếm !

Quay mặt xem ai, Nguyễn-văn-Huệ đặt tay vào kiếm. Mọi người xanh mặt tưởng sắp phải nhìn một cảnh thương tâm thì Huệ đã từ từ tháo gươm đặt một bên rồi vào chào vua Lê.

Hôm sau Huệ cho truyền khắp dân gian rằng cuộc chinh Bắc mục đích là phò Lê giết Trịnh.

Còn viên-tướng có gan dám nói câu ấy là ông Phương-đình-Pháp ở làng Trích Sài Hanoi.

YÊU TRẺ

— Cậu năm nay lên mấy?

— Thưa bà, con mười lăm.

— Mới mười lăm mà đã học năm thứ hai Trường-Bưởi thế thì giỏi đấy. Ông Hàn có nói truyện cậu với tôi rồi và cũng khen cậu có chí lắm. Vậy cậu bằng lòng lại đây ở với các em chứ?

— Thưa bà vâng.

— Thế thì còn gì bằng. Nhưng tôi muốn nói để cậu biết trước: tôi mắc buôn bán và lẽ bái luôn, ít khi ở nhà nên mong có người chơi với các em và trông cho chúng học hành những lúc ở nhà trường về. Ấy trước cũng đã có mấy thầy đến đây nhưng các em nó khó tính thành ra mấy thầy ấy không ai chịu được đều xin thôi cả.

Thấy ông Hàn nói cậu vui tính và trẻ yêu lắm. Nếu cậu giúp tôi trông nom hộ các em thì tôi chả dám để cậu thiệt đâu!

160 Indoch.
Piêu 932

Tân chưa kịp đáp cánh cửa như bị một cơn gió mạnh tung ra ; một bầy trẻ ùa vào cả một lúc, mặt đứa nào cũng đỏ ửng, tóc rối quần áo sô sếch, thở hồng hèn như vừa nô đùa xong. Chúng chạy lại quần quít lấy bà Huấn, gọi rối rít :

— Me ơi me !

Tân để ý nhìn lũ trẻ bà Huấn đương soa đầu nói nựng :

— Các cô chú nghịch vừa vừa chứ. Chạy vội đi đâu mà thở thế ?

Như linh tính báo có người chăm chú nhìn mình, Tân quay đầu lại. Trên ngưỡng cửa một cô bé chạc mười hai tuổi, tóc lòa sòa, khuôn mặt đỏ ửng, dương đôi mắt tròn soe ngấm Tân từ đầu cho đến chân. Tân cũng đưa mắt nhìn thẳng vào đôi mắt tò mò kia toan làm cho cô bé phải quay đi, nhưng trái với điều dự đoán, nét mặt của cô bé gân lên lộ một vẻ thử thách.

Bà Huấn chỉ Tân nói với lũ trẻ :

— Cậu giáo mới của các con kia !

Mấy miệng cùng nói :

— À cậu giáo mới ! Cậu giáo ra đây chơi đi !

Lũ trẻ bỏ bà Huấn chạy ra quần lấy và lôi Tân về phía cửa ra vườn. Trong lúc hấp tấp sợ dẫm phải chân trẻ, Tân vướng quần ngã soài ngay trước ngưỡng cửa.

Cô bé bật cười rữ rĩ, lũ trẻ cùng buông Tân ra vỗ tay cười theo, làm Tân đỏ mặt luống cuống không biết đứng giậy về phía nào.

Tân nhà nghèo, mồ côi bố từ năm lên chín. Mẹ tần tảo nuôi hai con nhỏ ăn học, Tân đã tới năm thứ hai trường Trung-học, còn em nhỏ đương theo lớp nhì một trường công Thành-phố. Càng học cao càng tốn tiền

nên Tân muốn kiếm lấy một chỗ dạy tư đề đỡ mẹ. Ông Hàn, bạn thầy Tân trước, mách cho bà Huấn, một bà góa chồng nhà giàu hay đi lễ có năm đứa con còn nhỏ.

Được bà Huấn mượn thì sướng lắm vì tính bà rộng rộng rãi, ngoài một món tiền nhỏ bà đưa hàng tháng, bà còn muốn nuôi ngay thầy giáo ở nhà đề trông nom luôn cho con bà chơi và học những lúc ở trường về. Nhưng mấy người trước đến đã phải xin ra vì không chịu nổi những sự ngỗ nghịch và tính nết các con nuông của bà. Tân cũng biết thế, nhưng được chỗ ăn ở, tháng lại có lương đề trả tiền học, thì còn gì bằng, nên ngay khi ông Hàn mách, chàng đã thấy sướng như vừa mới được tin đỗ. Lũ trẻ... còn tùy cơ...

Tân lại nghĩ ngay đến cảnh hôm trước lúc mới đến ; chàng cho là một sự ngẫu nhiên nhưng đôi mắt soi mới tình quái của cô con gái nhón đã báo trước cho chàng biết đứa trẻ ấy không phải là tay vừa.

— Đề nghiệm lời khen mọi người bảo ta vui tính đề làm trẻ yêu có đúng không ?

Tân mỉm cười xếp nốt mấy thứ vật vào cái hòm da — hòm cưới của mẹ đã đưa cho con dùng hôm đến nhà bà Huấn.

— Cậu giáo ơi, cậu giáo !

Lũ trẻ ở đâu chạy ủa vào đến vây lấy Tân ở quanh cái hòm còn đề mở. Chúng nhìn những quần áo sắp gọn gàng và trồng sách, bìa có tranh vẽ, đề riêng ở một góc. Hùng, thằng bé nhón, lên mười một tuổi, chấp tay ra sau lưng, ngược mắt nhìn Tân khen một câu ;

— Cậu giáo có nhiều sách đẹp nhỉ !

Trong lúc ấy ba đứa bé, con Hương, thằng Quý và thằng Tuất, đã đề ý đến tập ảnh dặt ở cái túi dưới nắp

hòm, liền vội vàng dứt lấy mỗi đĩa mấy cái. Tân cảm không kịp thì chúng đã vùng chạy xa ra mấy bước đứng dờ ngăm từng chiếc một.

— Đẹp! đẹp quá! cậu giáo cho em một cái nhé!

Nhìn ba đĩa trẻ đứng ba nơi vừa xem tranh vừa liếc mắt đề ý đến mình, ghé chân chèo chỉ toan chạy, Tân mỉm cười nói:

— Được, các em muốn lấy cái nào anh cũng cho, nhưng lại cả đây, anh có lấy lại đâu mà phải cướp chạy cả thế.

Chúng chưa biết có nên tin Tân không, và có lẽ đã nhiều lần bị các thầy giáo trước nói dối nên không có đĩa nào đến cả. Tân thấy thằng Tuất, đĩa nhỏ nhất, đứng gần liền chạy lại, nhưng Tân vừa bước đi thì ba đĩa trẻ đã ồ ạt chạy chốn. Trong lúc ấy nhanh như cái cắt, Hùng còn đứng lại cạnh cái hòm vội vàng bới tung đồng quần áo, lộn trống sách, tìm một vật gì thích đề lấy. Thoáng thấy có một quyển dán ảnh chụp đóng bìa cứng có buộc giây lụa, Hùng vớ lấy dấu sau lưng toan lảng đi. Tân vừa quay lại nhìn thấy. Lần này chàng không bình tĩnh được như trước nữa, vì trong quyển kia đầy những ảnh kỷ niệm của gia-đình chàng không để cho lũ trẻ ngỗ nghịch này phạm tới được, Tân vội nhào mình ra tóm lấy Hùng nhưng thằng bé con nhanh hơn, vòng qua cái bàn tránh được. Mặc những lời ngọt rồi sảng của Tân, Hùng cũng không chịu trả. Thằng bé như muốn trêu Tân, hễ chàng không đuổi nữa thì nó đứng lại, tay dờ quyển tranh giả vờ xem nhưng mắt vẫn liếc đề ý đến cử chỉ của chàng. Ba đĩa bé nhỏ, đã trở về đứng xem cuộc đuổi nhau tay đôi, vừa cười vừa hét như khuyến khích anh nó.

Tân với nhai mình ra tâm lấy Hùng... (trang 4)

Chợt có tiếng dép và tiếng bà Hàn]văng từ buồng ngoài vào :

— Các cô chú ơi, làm gì mà âm âm lên thế ?

Tuất, Quý, Hương cùng nói :

— Chết ! me ! me ! me ! trốn đi, anh Hùng.

Vừa lúc Hùng chạy biến ra khỏi buồng thì bà Hàn hiện trên ngưỡng cửa. Liên, cô con gái, đi sau, mỉm cười hóm hỉnh, ghé đầu nhìn Tân đứng đỏ bừng mặt ngượng nghịu bên chiếc hòm mở. Bà Hàn thoáng đã hiểu biết cả, nhưng vẫn điềm tĩnh nói bằng giọng một bà mẹ yêu con, đã quên những lỗi đùa nghịch ấy.

— Những đứa này hư hỗn thật, đã lấy gì của cậu giáo hân ?

Rồi quay lại Liên :

— Con bảo em đem trả cậu đi, và rủ nhau đi học.

Tiếng « vâng ạ » trong giọng cười của Liên làm Tân cảm thấy sự đồng đảng của mấy chị em lũ trẻ trong cách đùa nghịch trên mình. Chàng quay vào, với tay từ từ đẩy cái nắp hòm xuống.

..

Tân ngồi vào chiếc ghế mây chợt nghe tiếng Liên nói ở hiên ngoài :

— Xếp hàng đều vào nào ! Đã xong chưa : được rồi, đi !

Chàng không thể nhịn cười được khi trông thấy lũ trẻ đi vào xếp hàng một, đứa nhỏ đi đầu, đến những đứa nhớn hơn và Liên ở sau chót, mặt đứa nào cũng nghiêm trang một cách buồn cười. Chúng đi ngang vừa đến trước bàn thì Liên bỗng nói to bằng một giọng chỉ huy :

— Đứng lại, đứng !

Chúng đứng lại cứng nhắc người như các tên lính.

-- Quay sang phải, phải!

— Bước vào trong ghế, bước!

— Ngồi xuống, ngồi!

Tất cả lũ trẻ làm theo những hiệu lệnh ấy một cách gọn gàng như chúng đã tập hay làm quen nhiều lần trước. Nhưng đến khi đã ngồi đều trên chiếc ghế giải, chúng không giữ nổi mãi vẻ nghiêm trang giả dối nữa đều rũ ra cười. Tân thấy ngộ nghĩnh cũng cười theo và chàng chợt nghĩ đến tình cảnh những người thầy giáo trước.

Liên đặt quyền ảnh lên bàn nói:

— Xin trả cậu.

Ngừng một lát cô bé tiếp ngay:

— Cậu giáo có nhiều ảnh đẹp lắm. Chúng tôi muốn chụp một bức không biết ngồi như thế này có được không? Cậu ngắm hộ.

Rồi quay nói với lũ em:

— Nào các cô các cậu ngồi cho ngay ngắn lại, bàn tay đề lên đầu gối kia, và scè cho đủ năm ngón ra kéo chụp thiếu một ngón cũng không được đâu. Kia Tuất nghiêng đầu thế kia có mất một bên tai không?

Tân tái lạng hẳn người đi vì chàng vừa sực nhớ đến cái ảnh của bà mẹ, một bà cụ cõng ngồi chụp ảnh dán trong tập tranh. Lũ trẻ không thương ai này, sớm đã có những tâm địa quái ác. Chắc Liên đương chăm chú nhìn mình để xem ảnh hưởng của câu nói châm chọc soi mói ấy. Tân bỗng cười phá lên vừa đỡ tập tranh tìm ảnh bà cụ rồi nói:

— Phải đấy, ít ra cũng ngồi như mẹ tôi thế này mới đẹp chứ!

Chàng cười cho lũ trẻ cũng cười theo và đã dàn một cách khéo léo câu truyện châm chọc có xếp đặt hẳn

hỏi của một cô bé mười ba tuổi.

..

Trong lúc bảo học, Tân thấy chị em Liên đều thông minh, dễ giảng qua đã hiểu ngay, nhưng hơi dăng trí vì có lẽ còn dở nghĩ cách trên mình — một thầy giáo trẻ chỉ bằng anh chúng — hơn là những lời mình nói. Chàng nghĩ xếp đặt cả một chương-trình để cảm hóa dần từng đứa một. Đến chỗ kể hay chàng ngừng nhìn lũ trẻ mỉm cười; chàng thấy chúng đều chăm chú nhìn chàng và cũng cười theo. Ngẫu nhiên vừa lúc bấy giờ con sen ở ngoài vào trong buồng lấy một vật cần dùng. Nó vừa bước ra khỏi cửa như đã không giữ nổi một sự buồn cười nên cười rũ ra chạy thẳng xuống bếp. Không đầy năm phút, lần lượt thẳng nhỏ, thẳng xe, thẳng bếp vào buồng giả vờ tìm đôi guốc, lấy cái rẻ lau hay dọn dẹp, nhưng đứa nào cũng chăm chú nhìn Tân và ra cũng cười rũ rĩ.

Trông cái vẻ nghiêm trang giả dối không dấu nổi sự tinh nghịch của lũ trẻ vờ chăm chú trên cuốn sách, Tân không hiểu mình đã là một trò vui gì nữa cho chúng rồi. Vừa dựa vào lưng ghế, chàng nghe có tiếng giấy nhàu và thấy vật gì giáp cọ qua lần áo vào da lưng. Vội vòng tay ra đằng sau chàng nắm được một tờ giấy dính keo dán trên áo chàng. Khéo lần bóc, tờ giấy mới khỏi rách, chàng ngạc nhiên thấy vẽ nguệch ngoạc trên mặt tờ giấy một hình con chó và mấy chữ sau này: *Đây là ảnh cậu giáo*.

Cái chìa khóa của trò cười đây rồi. Mấy đứa trẻ đều cúi gằm xuống quyền sách. Tân cũng bực mình thật nhưng nghĩ thế nào chàng bỗng phá lên cười. Chúng cũng ngừng đầu nhìn lên một lúc. Tân liền giơ tờ giấy

nói :

—Ồ vẽ xấu quá không ra hình con chó tí nào cả. Để tôi dạy cho mà vẽ.

Ra bên chiếc bảng đen, Tân lấy phấn vừa vẽ vừa nói :

— Đây là con chó nằm... thấy người nó chồm giầy thế này... nó cắn thật hăng hái... bị người ném cho hòn gạch nó cong đuôi chạy còn quái cỡ lại nhìn... và đây nó ngồi nghỉ vì đã không buồn cắn nữa...

Mỗi chỗ chàng vẽ một hình đúng như lời nói. Những bình ấy thật sơ sài, chỉ vài nét thôi, nhưng hoạt động lạ lùng làm lũ trẻ ngây người ra nhìn theo tay chàng đưa phấn.

Thấy trẻ chú ý lắm rồi, Tân lấy khăn lau bảng, nói :

— Tôi lại truyền thần được cả người kia. Đây là em Tuất khóc vùi ăn này.. em Quý đánh thằng nhỏ.. em Hương làm nũng mẹ.. em Hùng ngủ gật trên quyền sách.. và còn đây chị Liên...

Tuy những hình vẽ trên bảng đen không giống hết mỗi đứa trẻ một, nhưng cái giáng điệu và nét mặt đã tả một cách rõ ràng những nét xấu riêng của mấy chị em. Chúng nhìn nửa thích nửa thẹn; đến khi Tân diềm đôi mắt của hình Liên và nói :

— Đây chị Liên nguýt tôi này..

Thì bốn đứa bé cười rữ rĩ, nhìn cả vào chị mà cười.

Đề cho qua cơn vui vẽ, Tân trở về bàn, rút túi lấy cái khăn mù soa gấp sếp một lúc thành hình đầu một con chó luồn trong mấy ngón tay.

— Lúc này là hình vẽ thôi, đây mới là con chó thật biết cắn cắn thậ.

Mấy ngón tay đưa lên đưa xuống làm miệng con chó há ra ngậm vào, Tân dí gần đến mặt từng đứa một.

mồm kêu :

— Gâu gâu !... Gâu !

Những cặp mắt long lanh sáng lên vì ham thích. Không hề lơ dịp Tân tháo khăn vừa gấp thành hình khác vừa nói :

— Con chó cắn vì trông thấy ếch nhầy trên bờ ao.. muốn vồ nhưng con ếch đã nhầy vút mất.

Con ếch bằng vải từ tay chàng chồm vào Tuất làm Tuất rật mình né người ra đằng sau. Hùng đã nhanh tay vồ lấy và chẳng nói sao lần dở ngay từng nếp một để ý nhận xem Tân gấp thế nào. Thằng Quý, con Hương ngồi cạnh cũng châu đầu vào xem với anh.

Tân để ý thấy Liên liếc mắt về phía Hùng rồi giả vờ sắp lại mấy quyển sách. Đợi cho lũ trẻ đã tháo xong con ếch, chàng với lấy lại khăn, nói :

— Thôi sắp đến giờ đi học rồi, các em đi rửa chân tay và mặc quần áo vào. Nhưng trước khi ra trường, anh mời mỗi em lột da một quả chuối nhớ.

Cái khăn đã được sắp thành hình một quả chuối, Tân cầm ở tay.

— Anh bóc luôn vỏ cho nhớ !

Chàng bóc tủa dần từng đầu khăn xuống để tro ở giữa hình tròn một quả chuối giả. Tuất vừa nói :

— Đưa cho em xem nào.

Thì Liên đã đứng giậy bảo :

— Thôi các cô các cậu, ra rửa chân tay, mặc áo đi học !

Nhưng sau bữa cơm chiều, Tân đương ngồi một mình trong buồng bỗng thấy Quý, rồi đến Hương và Tuất rón rén bước vào lại gần chàng thủ thỉ cùng nói :

— Cậu giáo ơi ! cậu dạy em làm con ếch nhớ !.. Cả quả chuối nữa.

Vừa lúc ấy Tân thấy Hùng thập thò ngoài cửa liền

Lên giọng hát một bài nhịp nhàng... (trang 12)

vẫy gọi :

— Vào đây Hùng, cả em nữa em cũng muốn.. ?

— Cậu giáo.. vẽ cho em cái này...

∴

Hôm ấy bà Huấn đi lễ ở Phố Cát về với một người bạn. Không như mọi bận hễ đi đâu về là lũ trẻ đã đợi sẵn ở ngưỡng cửa để lục quà hay xin xu, lần này bà vào trong nhà, gọi con sen lấy nước rửa mặt mà cũng không thấy bóng đứa con nào cả. Bà vừa hỏi con sen :

— Các cô chú đâu cả rồi ?

thì từ góc vườn xa, những tiếng hát đều và trong treo vắng đưa lại. Bà không để ý đến câu trả lời của con sen nữa, trí mãi nghĩ đến cảnh nhà trong hai tháng nay và để nở trên môi một nụ cười khoan khoái. Từ khi Tân đến nhà bà dạy lũ trẻ, bà thấy chúng thay đổi một cách rõ rệt. Trước chúng nghịch ngợm tinh quái, không kiêng nể một người nào, không sợ tránh một vật quý nào trong nhà, quần áo bao giờ cũng lôi thôi bẩn thỉu. Còn ăn nói thì nhiều khi bà cũng biết là vô lễ lắm, nhưng cái nghề yêu con nên sự bắt bẻ cũng chỉ là lấy lệ không có gì là quả quyết cả. Bây giờ khác hẳn : bà nghiệm nhiều lần chúng đã nói « thưa me » với bà. Tuất, Quý, Hương đã biết đòi thay quần áo và bà mừng thấy chúng ưa dùng đến những đôi guốc, hay dép sinh sinh bà thích mua cho con những buổi đi phố để đem về chúng vớt một số. Nhà bà vẫn vui có tiếng trẻ nô đùa, nhưng những sự ngỗ nghịch tinh quái và ác nghiệt không có nữa.

Chúng rất mến Tân, quần quít cả ngày ở bên chàng, đòi ngủ gần chàng nữa. Bà không hiểu

sao một cậu bé như Tân lại có thể dạy nổi được những đứa trẻ ngỗ nghịch hơn những ông giáo đứng đắn bà đã nhờ trông con bà ngày trước. Không tin ở tài của Tân, bà nhiều lần đã đề ý xem « cậu giáo nhỏ » làm ăn thế nào.

Những buổi học bà thấy lũ trẻ rì rầm một lúc rất tróng đã gấp sách theo Tân ra vườn chơi hay ngồi vây lấy Tân ở một góc buồng nghe kể truyện. Một lần bà bắt gặp chúng đứng xúm quanh một cái bàn trên có bày la liệt đủ các thứ : bút, tẩy, lọ mực, cục phấn, cái tranh, đồng xu... Yên lặng nhìn một lát rồi đứa nào đứa ấy ra một chỗ nghĩ ngợi và chăm chú viết những gì bà không hiểu lên một mảnh giấy con. Nhiều lúc Tân đuổi chúng ra ngoài buồng, sắp đặt lại bàn ghế hay đề sô lịch vài thứ đồ dùng. Khi chúng được lệnh gọi vào, đứa nào cũng dăm dăm nhìn quanh quần rồi từng đứa một ra thì thăm bên tai cậu giáo.

Bà nhận thấy tính mẫn trẻ của Tân trong những lúc chơi ở ngoài vườn : chàng vui cùng dự như một đứa trẻ trong trò chơi chàng bày cho học trò. Bà cũng chịu rằng những trò chơi ấy có quy củ rõ rệt không hỗn độn như những trò chơi chúng tự bày với nhau ngày trước. Thật là vui đàn con yêu quý của bà mỗi khi ngừng chơi lại lên giọng hát một bài nhịp nhàng và trong trẻo. Bà không hiểu chúng học Tân tự bao giờ và cũng thích nghe những bài hát ấy nó đã thay cho những tiếng hét inh tai và vô ý thức trẻ bà thường kêu những lúc vui đùa với nhau.

Trông những đôi má ửng hồng và những cặp mắt long lanh tràn sức sống của lũ con, lòng bà hân hoan lắm, nhưng nghĩ đến sự học của chúng bà liền gọi riêng Tân ra bảo :

— Cậu giáo ạ, trẻ nó ham chơi lắm, cậu liệu rút bớt chơi đi bắt các em nó học nhiều hơn lên nữa.

Tân đáp :

— Thưa bà, việc học của các em là phận sự chính của tôi chưa có bao giờ sao nhãng cả. Có lẽ bà thấy cách học của các em thay đổi nên ngỡ rằng tôi không đề tâm đến. Sự thật có phải cứ gào to và lâu là chăm học đâu. Bà đã nghiệm các em chỉ lăm dăm trong miệng : các em chính đã tập được cái nét học một cách thông minh, đề ý nhận hiểu nên trông thuộc và nhớ lâu hơn. Trẻ ham chơi — bà cũng biết — tôi đã lợi dụng cái tính ấy để bày cho các em những trò chơi mở mang trí nhớ, trí nhận xét .. giúp ích nhiều cho sự học của các em. Còn các em có tấn tới hay không, xin bà xem giấy nhà trường gửi về khắc biết.

Bà Huấn không hiểu Tân nói có phải không, nhưng Hùng đương ở thứ hai mươi trong lớp bỗng nhẩy vọt lên thứ tám và tháng vừa rồi cậu con yêu đã đem về khoe với bà mảnh giấy cộng sổ đề cậu ngồi thứ ba. Bà giáo dạy Hương vốn quen bà Huấn, cũng tỏ lời khen cô học trò nhỏ. Từ đấy bà Huấn tin và càng quý Tân lắm.

Nhìn bà bạn ngồi uống nước trên sập, bà Huấn hỏi lòng liền khoe :

— Các cháu của bác độ này ngoan lắm...

Chợt qua khe cửa buồng ngủ đề ngỏ, bà thấy Liên nằm giải trên giường xem truyện, liền gọi :

— Kìa Liên, ta tưởng con ở ngoài vườn với các em. Ra đây chào bác đi và cất những va-li vào cho me.

Lòng bà đương vui, bỗng dịu lại. Bà không hiểu sao Tân dễ làm cho trẻ yếu thế mà không cảm hóa nổi cô con gái nhỏ bướng bỉnh của bà. Trước lũ em đều

theo chị, những sự tình nghịch, bà cũng biết, đều do Liên bày ra cho các em theo. Nhưng từ khi lũ trẻ mền Tân thì Liên mất sự phục tòng của đàn em nhỏ, hình như không ưa Tân lắm, nên ngoài buổi học, những lúc vui đùa chung bà ít khi thấy có mặt Liên.

— Liên ra gọi các em vào chào bác đi.

Nhưng Liên chỉ dạ ầm ừ trong miệng rồi sau khi ra cất hai chiếc va-li lại lên giường nằm dù đọc truyện. Vừa lúc ấy lũ trẻ biết tin bà Huấn về, reo mừng từ ngoài vườn xô nhau chạy vào. Tân qua nhà, bà Huấn liền gọi lại giới thiệu với bạn :

— Cậu giáo của các cháu đây. Ấy mới một tí tuổi đầu mà đã học giỏi lắm bác ạ.

Tân nghe nói then cúi mặt xuống. Vừa toan sang buồng học thì thoáng thấy Liên nằm chăm chú xem sách. Tân liền gọi Hùng ra một chỗ, thì thầm mấy câu, rồi đến xin phép bà Huấn về thăm em và mẹ. Hôm ấy vừa là một ngày chủ nhật.

Tối cơm nước xong, chàng toan dở bài ra làm thì Hùng len lén thu một vật gì trong bọc chạy vọt đến bên cạnh. Lăm lét nhìn quanh, Hùng thấy vắng người liền đưa cho Tân một cuốn sách, vừa thở vừa nói :

— Cậu dặn em lấy một quyển truyện của chị Liên hay xem, em thấy có quyển này giấu ở dưới gối.

Tân vẫn đề ý đến cái sở thích của Liên để tìm cách cảm hóa, nhân thấy cô bé ham đọc liền dặn Hùng hồi trưa lấy trộm một quyển xem Liên thích loại truyện gì. Chàng cầm lấy cuốn sách : nó là một quyển tiểu-thuyết vừa được nhiều người hoan nghênh, nhất là đàn bà con gái. Lăn dở vài trang, chàng lạ thấy ở gáy trang nào cũng có một đường bụi than đen, suốt cho đến gần hết

quyền sách Chàng đương ngẫm xem tại sao lại có những bụi than ấy mà chưa đoán ra được, chợt ngừng đầu lên thì thấy Hùng đương chăm chú xem những cuốn sách in riêng cho trẻ đọc chàng vừa mua chiều nay và đã có ý để ở ngay đầu bàn. Hùng, không biết Tân nhìn, cứ mãi miết xem mãi. Một tiếng ho của Tân làm Hùng ngẩng đầu lên, cười nói :

— Truyện hay quá, cậu giáo cho em mượn nhớ.

Tân soa đầu Hùng bảo rằng :

— Em không cần mượn vì anh mua để cho em đấy mà, Hùng sung sướng quá reo lên :

— Thích nhỉ em phải khoe với chị Liên mới được. Rồi ngẫm nghĩa một lượt hết quyền này đến quyền kia. Tân gập cuốn tiên-thuyết đưa cho Hùng bảo :

— Em lại cất trả chị Liên quyền sách này vào chỗ cũ. Ở ngoài nhà có tiếng bà Huấn gọi con :

— Hùng ơi mặc áo vào me cho đi xem tuồng với bác.

Thằng bé dạ một tiếng rồi lại thủ quyền sách vào trong người len lén bước ra. Một lát sau Tân nghe tiếng bà Huấn nói với bọn đầy tớ :

— Cả chúng mày cũng xin đi à. Ai trông nhà cho tao. Tiếng Liên nói

— Chả mấy khi, me cho chúng nó đi. Ở nhà đã có cậu giáo và vú già. Con đã cho mỗi đứa một hào rồi đấy.

Tối hôm ấy, nhân trẻ đi vắng, được rảnh và yên tĩnh, Tân xem sách mãi khuya mới đi nằm. Vừa chợp được một lát, trong lúc chập chờn, Tân nghe rõ như tiếng bà Huấn và người khách cùng lũ trẻ đi xem về. Tiếng sồn sồn nói truyện, tiếp tiếng Liên kêu thất thanh nhà có trộm. Rồi tiếng chân đi rồn rập. Mơ màng đến đấy trí mết thiếp đi, Tân ngủ một giấc say không biết gì nữa.

Sáng hôm sau, ra sân rửa mặt Tân nghiêm thấy bọn đầy tớ nhìn trộm chàng một cách khác thường. Hùng mắt còn ngái ngủ chạy đến bên cạnh thủ thỉ mách rằng:

— Cậu giáo ạ, nhà hôm qua có trộm.

Tiếng bà Huấn trong buồng đã vọng ra :

— Hùng ơi, vào đây me bảo.

Tân nhớ đến lúc ngủ chập chờn đêm qua, liền chạy vào mặc quần áo, toan lên hỏi xem truyện ra sao thì

Tân xem sách mãi khuya... (tr. 16)

bà Huấn đã vào buồng học nghiêm nét mặt nói ngay rằng:

— Đêm qua nhà có trộm cậu giáo không biết à?

Bà chăm chú nhìn Tân và không đợi cho chàng hỏi, tiếp luôn :

— Nó vào dữa lúc chúng tôi đi xem tuồng, không lấy gì ở ngoài lại chỉ này có cái va-li của bà bạn tôi. Lại một nỗi, có sắp giấy bạc không lấy cả lại chỉ rút mất có ba tờ mười lăm đồng còn mọi vật khác vẫn nguyên. Đêm qua cậu thức xem sách có thấy gì khác không?

— Thưa bà, không. Tôi xem sách gần mười một giờ mới đi nằm. Cửa ngõ vẫn đóng, không thấy có động tĩnh gì cả. Kẻ trộm có lẽ đâu là người trong nhà?

— Cậu đoán có lẽ đúng, nhưng ngoài vú già làm cầm kia với cậu còn có ai đâu. Kẻ trộm đã dùng con dao con này để nạy cái khóa va-li, mũi gậy và quần cả lười tôi nhặt được ở dưới chân giường. Cậu xem...

Bà Huấn nói xong đưa cho Tân một con dao lười gậy làm đôi. Tân rất mình khi nhận ra con dao con của mình vẫn dùng để gọt bút chì. Chàng tái hân mặt đi, nhìn đôi mắt soi mói của bà Huấn, giọng run nói:

— Thưa bà, con dao này của tôi.. sao lại có sự lạ thế được!

— Đề tôi phải liệu xem. Cậu bảo mất của tôi không kể làm gì, lại ăn cắp của bà bạn tôi thì có mang tiếng chết không? Thôi kia cậu có đi học không chưa rồi!

Tân qua ngoài nhà vội vàng, không dám ngẩng đầu lên nữa, nhưng cũng cảm thấy có những đôi mắt nghi ngờ rồi theo sau lưng. Không phải chàng xấu hổ vì đã phạm một điều lỗi, nhưng sự uất ức vì bị ngờ oan đó làm cho lòng ngay thẳng của chàng nổi giậy và đau đớn. Tình tuy ngay nhưng còn lý thì gian. Chàng nhớ và nhận xem mọi việc xảy ra từ khi hai bà đi lễ về cho đến sáng hôm nay có liên lạc gì với nhau không để toan tìm lấy một manh mối. Vô công hiệu! Cả buổi học sáng chàng không làm được gì cả, lòng bồn chồn, bấn khoản một cách khó chịu. Tình thế tuy vậy cần một sự giải quyết. Tân mười lăm tuổi, nhỏ thật đấy, nhưng đối với một cậu bé khí khái, lòng tự ái và danh nghĩa cũng đáng để cho người trọng và cần không có một vết nhơ. Khi đã quả quyết theo một cách sử trí nhất định, Tân thấy yên lòng, không lo lắng gì nữa

Buổi học tan, chàng điềm nhiên trở về nhà. Đến cửa gặp ngay Liên. Lần đầu chàng thấy Liên đơn đả nói :

— Kìa cậu giáo đã về .

Nhưng trong giọng nói, nét mặt và cái giáng nhìn Tân thấy Liên hoàn toàn trở lại cô bé lúc chàng mới biết hai tháng về trước. Chàng tiếc rằng chưa cảm hóa nổi cô con gái nhỏ ranh mãnh và rắn rỏi ấy.

Sau bữa cơm chàng thu xếp cả quần áo lẫn sách vở vào chiếc hòm da. Lũ trẻ con theo lệ đã mang sách vào học, thấy chàng dọn dẹp, cất cả những vật chàng thường để dùng hàng ngày, lấy làm lạ liền xúm quanh chàng hỏi. Tân cười không đáp, kéo chúng vào lòng soa đầu âu yếm từng đứa một. Nhìn lũ trẻ chàng phân vân ; nhưng nghĩ lại, thấy mình cần phải quả quyết nên dịu dàng đẩy chúng ra mà bảo rằng :

— Anh cho phép các em hãy ra chơi ngoài nhà.

Khi lũ trẻ đi khỏi, chàng liền ra mời bà Huấn và người khách vào trong buồng. Bà Huấn vất vẻo ngồi lên trên giường đối diện với bà bạn đương nhìn Tân bằng một vẻ thương hại. Tân rụt rè một lát rồi mạnh bạo nói :

— Thưa hai bà, đêm qua có người vào nạy chiếc vali để trong buồng ngủ nhà trên lấy tiền. Tang vật bắt được là một con dao của tôi vẫn thường dùng nên sự nghi ngờ đã rõ rệt vì ở coi nhà chỉ có tôi với một người vú già lắm cảm..

Bà khách nghe Tân nói đến đấy vội ngắt lời bảo bà Huấn :

— Chết sao bà lại nghi cho cậu giáo. Vả lại có là bao . . .

Tân tiếp ngay :

— Tuy không là bao thật, nhưng đề mất của một

người bạn đến chơi nhà là một điều bà Huấn tội ân hận. Trước sự nghi ngờ rõ rệt, tôi có chối cãi cũng vô ích, khi không có một bằng cứ hay manh mối gì rõ ràng thật thà của mình. Vết nhơ không phải tự tay tôi làm ấy tôi muốn rửa sạch : nhà tôi thanh bạch thật, nhưng không bao giờ tham của người mà hạ mình làm điều nhục ấy. Thừa hai bà, đến chiều tôi xin thừa với mẹ tôi chạy tiền hoàn lại số mất và nói với bà cho tôi nghỉ trông các em từ hôm nay.

Lũ trẻ hình như đoán có sự gì quan trọng ngấp nghé ngoài cửa, và khi nghe thấy Tân nói thế thì chạy vào ôm lấy chàng kêu lên :

— Không, cậu giáo ở đây với chúng em cơ !

Vừa lúc ấy Tân thoáng thấy Liên cầm mấy cuốn sách chàng mua cho Hùng chiều hôm qua, liền nhớ đến quyền tiền-thuyết với những đường bụi than Hùng đưa cho mình xem tối trước, đến sự đi lễ của bà Huấn và bà bạn từ Phố Cát về. Rất nhanh trong trí chàng đã chấp nối và luận lý những điều uẩn khúc vụ trộm như xem một cảnh hoạt-động ở dưới ánh sáng. Liếc mắt nhìn quanh nơi chàng nằm, chỗ chàng học chàng để ý ngay đến một vết vôi tường lở cao hơn mặt đất độ bốn mươi phân ở dưới một quyền lịch có bao thơ chàng treo gần bàn học. Chàng mừng quá khi thấy điều nhận xét ấy ăn hợp với cái thuyết của mình vôi kéo Hùng nói thăm một câu rồi ngánh lên tươi cười nhìn bà Huấn và người khách :

— Thừa hai bà, tôi đã thấy rồi ! Tôi có thể tìm ra người ăn trộm tiền, và nói rõ nó nậy va-li lúc mấy giờ.

Bà Huấn và người bạn ngạc nhiên nhìn Tân, chàng đã tiếp ngay :

— Chính từ lúc trước bữa cơm chiều và thừa bà,

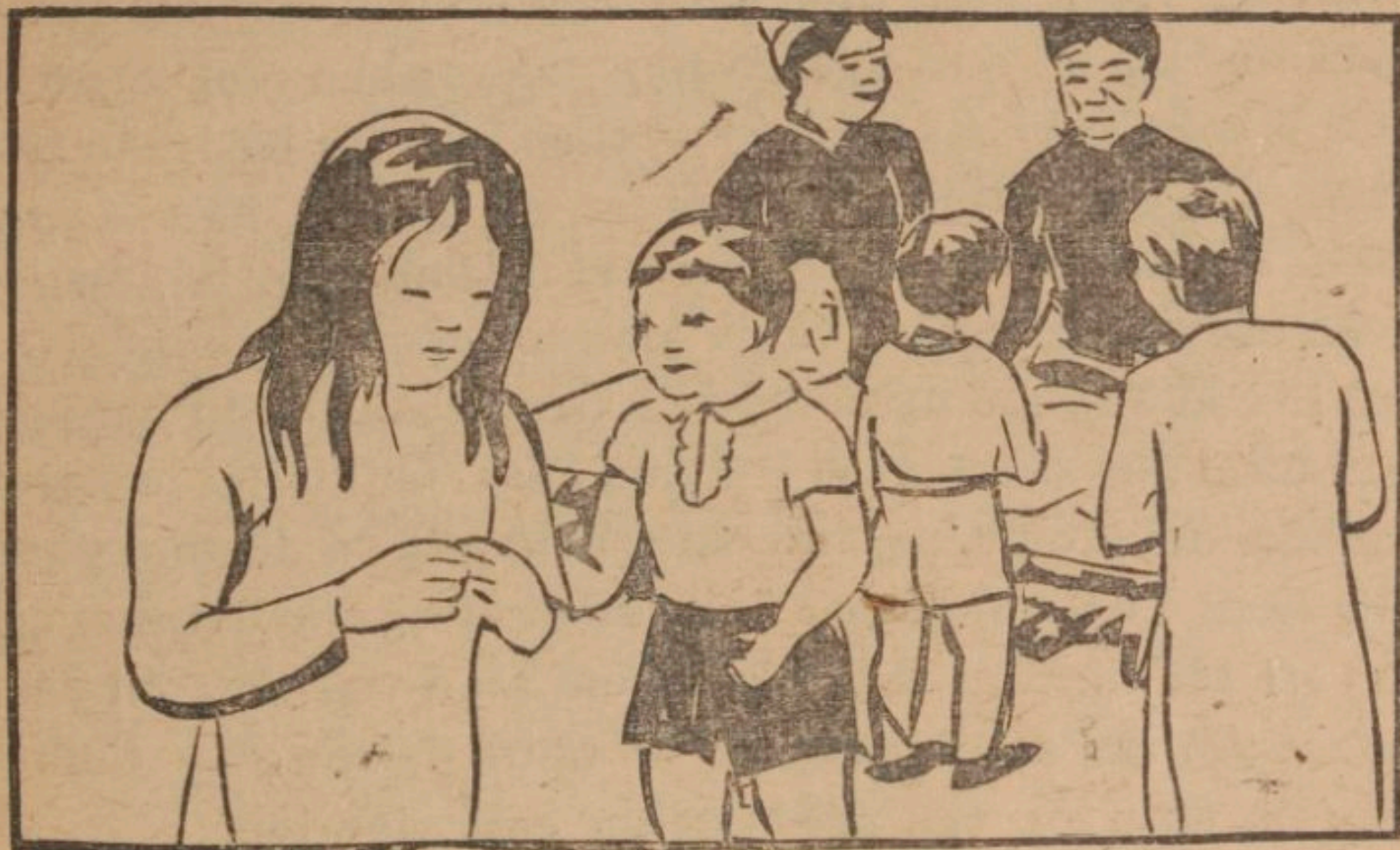
bà đã soát kỹ trong va-lí ngoài món tiền ra bà còn mất gì không ?

Bà khách lưỡng lự nghĩ ngợi một lát rồi lắc đầu :

— Không chả mất thêm gì cả.

— Thưa bà, thế mà có đấy : một quyển truyện.

Bà khách ngẫm nghĩ chưa biết có phải không thì Hùng ở đâu chạy vọt vào, tay cầm một cuốn sách đưa cho bà nói :

Bà Huân ngưỡng ngụp nhìn con gái... (tr. 22)

— Thưa bác, có phải quyển này không ?

Bà khách nhìn cuốn sách kinh ngạc nói :

— Phải rồi nhưng bác để trong va-lí... cháu thấy ở đâu đấy ?

— Trong cặp chị Liên cháu.

Không để cho mọi người kịp sững sốt, Tân cười tiếp ngay :

— ... và số tiền mất còn đây.

Chàng vừa nói vừa ra chỗ bao thơ cổ kiếng chân nhìn vào trong rồi rút ra ba tờ giấy bạc năm đồng

gấp tròn nhỏ lại.

Bà Huấn ngượng ngịu nhìn con gái đứng cúi gằm mặt xuống trên ngưỡng cửa, trong khi bà khách chưa hiểu hỏi rồn Tân :

— Thế ra cậu ngờ cho cháu Liên lấy trộm, cậu chưa giảng rõ vì lẽ gì.

— Thưa bà, tôi xin nói rõ từ đầu mới để hiểu câu truyện. Trước khi tôi đến đây dạy các em, Tuất, Quý, Hương, Hùng phục tòng em Liên lắm và đều a-dua theo chị bày trò để tinh nghịch hay tròng ghẹo mọi người. Có lẽ mấy thầy giáo trước — theo như lời bà Huấn tôi nói — vì cái khó tính của trẻ ấy đã không đậu được lâu. Tôi may được bà Huấn biết đến cho gọi lại, được các em nhỏ mến lắm và đã mến tôi nên lãng chơi với chị và không còn nghe chị để bày những trò tinh nghịch cũ nữa. Tôi vẫn biết vì thế nên em Liên không bao giờ muốn dự vào những lúc vui đùa chung và để tâm ghét tôi lắm. Thật tôi cũng không có gì đáng cho em ghét cả vì trí tôi vẫn tìm cách để cho em Liên vừa lòng lại yêu chơi với các em. Nhưng tài tôi chưa đạt được ý muốn ấy, và em Liên vẫn ngấm ngấm căm giận tôi.

Muốn các em trở lại nghe mình như cũ, em Liên đã nghĩ chỉ còn cách làm cho tôi không ở được đây nữa và không gì bằng reo một tiếng xấu cho tôi. May sao vừa gặp dịp bà về chơi đây, nhà có khách và vụ trộm lại có liên lạc với khách thì bà Huấn có yêu tôi cũng không bịt nổi. Em đã lấy con dao của tôi vẫn thường để trong ngăn bàn đem nạy va-li và muốn đồ diệt cho tôi thì không gì bằng cho tiền và cổ xin cho lũ đầy tớ cùng được đi xem để tôi coi nhà với một người vú già lắm căm. Hơn nữa em lại có ý dấu tang vật vào cái bao thơ của tôi để nhờ có người khám thì rõ rành ra đấy.

Nhưng có khôn mà không ngoan, trong lúc lục va-li của bà thấy có quyển truyện, cái tính ham đọc lại gấp cuốn sách mới vừa được nhiều người nói đến nên không nghĩ ngợi xa xôi, lấy dấu ra để xem.

Tôi thường đề ý tìm cách cảm hóa em, thấy em thích xem truyện nên hôm qua có dặn Hùng lấy trộm một quyển xem em thích đọc loại truyện nào để mong sẽ kiểm sách sở thích cho em mượn và dần dụ dần em. Hùng đã đem cho tôi quyển tiểu-thuyết ấy và tôi ngạc nhiên thấy đầy những bụi than ở gáy khắp mọi trang. Tôi chưa đoán ra sao, nhưng vừa lúc này nhớ đến hai bà đi lễ về nên mới nghĩ ra. Đờng xa, ngồi tàu lâu, không gì giết thời giờ trống vắng xem truyện. Câu truyện hay mãi miết xem nên không đề ý đến bụi than rơi vào sách. Quyển sách ấy tôi đoán chắc là của bà vì nó là một cuốn tiểu-thuyết đàn bà rất ưa thích trong ít lâu nay.

Còn tại sao tôi biết em đem dấu tiền vào bao thơ? Dấu tang vật để cho người có thể nghi tôi được tất phải dấu quanh nơi tôi học hay nằm, nhất là vào một thứ đồ dùng gì của tôi. Hôm không được, ngăn kéo thì trống quá, em đã nghĩ đến cái bao thơ, và vì thấp nên cần đứng trên cái gì cao mới với tới. Sản cái ghế gỗ giải ngồi học, em kéo lại nhưng trong lúc hấp tấp đã đưa đầu ghế quá mạnh vào tường để lại vết vôi lở lĩ.

Tân ngừng lại nghĩ, bà Huấn ngượng với bạn liền nhìn Liên nghiêng răng nói :

— Con bé này táo gan thật, để rồi tao sẽ trị cho mày.

Tân vội tiếp ngay :

— Thừa bà, em Liên thật không xấu và có lỗi tí nào. Em có chột làm điều này chỉ vì lòng quá yên các em

nhỏ. Một người chị yêu các em tha thiết đến không muốn cho chúng yêu một người khác, đến không kịp nghĩ rằng điều mình làm là xấu, miễn là lấy lại được lòng mến của các em, cũng đáng nên khen lắm. (1) Để khỏi ân hận và tỏ rằng tôi bao giờ cũng mến và muốn cho em vừa lòng, nhất là không muốn cướp tình thân của Tuất, Quý, Hương, Hùng đối với em, xin bà cho phép tôi từ nay được thôi không dạy các em nữa.

Lũ trẻ nhao nhao lên, đứa nín lấy Tân, đứa chạy đến bên bà Huấn bảo mẹ giữ Tân ở lại với chúng. Bà Huấn nghiêm trang nói :

— Cậu Tân ạ, tôi cũng biết đã ngờ oan một cách vội vàng cho cậu, nhưng nếu cậu biết bụng tôi thì cậu chắc sẽ không giận tôi mà ở lại.

— Chết ! thưa bà, tôi đâu có giám mang lòng giận. Thật tình tôi rất mến các em nhỏ... Tôi vẫn mong ở lại lâu với các em lắm miễn là...

Bà khách cũng nói vào, lũ trẻ bắn khoả chạy quanh, bà Huấn hết nhìn Liên, lại trông Tân không biết nói gì nữa.

—... Miễn là em Liên thật lòng nói ưng tôi ở lại dạy các em.

Liên nét mặt sượng sùng đã bắt đầu biết hối, nhìn mẹ rồi cảm động nói rất sè :

— Cậu giáo ở lại với chúng em.

(1) Thật thì không đáng khen tí nào khi ta làm một điều gì để hại một người khác, Tân nói câu này chỉ muốn bênh Liên để cảm hoá cô bé rắn rỏi ấy.

GIẢI - TRÍ

I

Ô CHỮ CẦU THANG

(Ngang dọc giống nhau)

- o 1 — Một chữ câ
- o o 2 — Thằng bé con nhà quê
- o o o 3 — Một tỉnh lỵ hay thành-phố càng
- o o o o to rộng thêm nếu có nhiều thứ ấy.
- o o o o o 4 — Một con vật rừng thích thịt gà.
- 5 — Vạch đất đều hàng ở vườn hay ruộng.

II

TIẾNG ĐỒNG ÂM

Tìm một tiếng có nghĩa là :

- sỏ đi ;
- nhảy nhanh ra ;
- người đàn bà sinh con ;
- một quyền võ ;
- bị tung ra không gọn gàng như trước ;
- đề chạy mất.

III

CÂU ĐO

Vừa tròn, vừa béo lại vừa bùi,
Bề mỗ thuyền tròn cứ lặn chôi.
Điểm dấm, kèm rau, ngon đấy chứ ?
Đoán tên tôi thử nếm mùi chơi. Là cái gì ?
Xem lời giải ở dưới

I

II

III

L

C U

P H Ồ

C H Ồ N

L U Ồ N G

SỎ

Cái bánh tôm

SÁCH HOA XUÂN

CỦA TUỔI TRẺ

Loại sách giải trí có ích viết riêng cho các em nhỏ

14 — Phố Blockhaus Nord — Hanoi

ĐÃ XUẤT BẢN

1. Một đêm trong rừng
thảm (hết)	17. Vua Bà (hết)
2. Cặp bé Làng Ủng (hết)	18. Trò quỷ thuật
3. Sóng gió (hết)	19. Ông bụt chùa vàng
4. Hộp sữa đồ (hết)	20. Mười nàng tiên
5. Gan tráng sĩ (hết)	21. Hên thực
6. Cô bé quav tơ (hết)	22. Cù không cười (hết)
7. Mồ côi (hết)	23. Đứa bé bỏ rơi
8. Truyện con Thỏ (hết)	24. Thạch-Sanh (hết)
9. Mối tử thù	25. Cái tranh
10. Vui chơi ca múa	26. Cái đèn thần (hết)
11. Thấy cái Tò-lăng đất	27. Có ngày mai
12. Lam-Sơn hợp mặt (hết)	28. Cô bé gan dạ
13. Ba con chim	29. Sợ dừa
14. Cái sắc biến hình (hết)	30. Vui chơi ca múa
(cuốn thứ hai)
15. Alibaba (hết)	31. Baden Powel
16. Lòng trẻ (hết)	32. Yêu trẻ

ĐƯƠNG IN :

33. Bước đời niên thiếu của Edison

GIA 8 XU MỘT CUỐN